پنجشنبه ۲۳ اسفند ۱۳۹۷ | سال ششم | شماره ۱۶۴۴
www.shahrvand-newspaper.ir

؟ حدود ۸۵ درصد از رانندگانی که باعث تصادفات مرتبط با خواب می‌شوند، مرد هستند و حدود یک سوم آنها حداکثر ۳۰سال سن دارند.

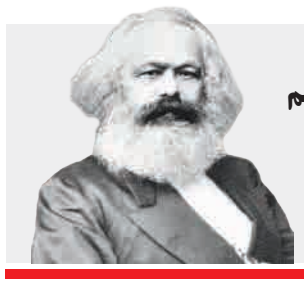

خالق فلسفه مارکسیسم

«تاریخ همه جوامع تاکنون، تاریخ مبارزه طبقاتی بوده است!» این جمله‌ای است که کارل مارکس فیلسوف آلمانی با بیان آن تفکر کمونیسم را بنیان گذاشت. ۱۳۶ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۴ مارس ۱۸۸۳ میلادی، کارل مارکس در لندن درگذشت. مارکس را تأثیرگذارترین اندیشمند تمام اعصار لقب داده‌اند. او به همراه فردریش انگلس، مانیفست کمونیست را که مشهورترین رساله تاریخ جنبش سوسیالیستی است در ۲۱ فوریه ۱۸۴۸ منتشر کرد و جمله ابتدایی این مطلب را در نخستین خط آن نوشت. آثار نوشتاری مارکس و انگلس، بنیان و جوهره اصلی تفکر مارکسیسم را تشکیل می‌دهند. یکی از معروف‌ترین جمله‌هایی که به مارکس نسبت داده‌اند این عبارت است: «خوب است حداقل می‌دانم که من مارکسیست نیستم!»

تذکره

خالق کاراکترهای جاودان

«ماجرای نیمروز»، «از این جا تا ابدیت»، «اسب کهر را بنگر»، «مردی برای تمام فصول»، «روز شغال» و... به نظرتان تا همین جا کافی نیست!؟ شاید ۱۰ کارگردان نسبتا سرشناس تاریخ سینما نیز جمعا روی هم این تعداد فیلم مهم نساخته باشند. اینها فقط بخشی از کارنامه حرفه‌ای فِرِد زینه‌مان کارگردان اتریشی‌الاصل و آمریکایی تاریخ سینما هستند که در فاصله‌ای ۲۵ ساله ساخته شده‌اند. فیلم‌هایی که منهای همه ارزش‌های هنری‌شان، تعدادی از جالب‌ترین کاراکترهای تاریخ سینما را نیز به سینمادوستان عرضه داشتند. شخصیت‌هایی چون کلانتر کِین «ماجرای نیمروز»، یا مانوئل آرتیگز در «اسب کهر را بنگر» یا حتی سر تامس مور «مردی برای تمام فصول» و سرجوخه پرویت «از این جا تا ابدیت» و... که به واقع می‌توان همه‌شان را در فهرست ۱۰۰ کاراکتر سینمایی برتر همه اعصار جای داد. حال بماند که زینه‌مان با چه هنرمندی ستاره‌هایی چون گاری کوپر، گریگوری پک، مونتگومری کلیفت، ادوارد فاکس و... را مقابل دوربین به ایفای نقش وامی‌داشت. فرد زینه‌مان کارگردان شهیر سینمای جهان ۲۲ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۴ مارس ۱۹۹۷ میلادی در لندن درگذشت. او هنگام مرگ ۹۰ سال داشت.

فوکوس

عیادت پروفسور کوولِر پزشک فرانسوی، از آیت‌الله کاشانی در واپسین روزهای حیات - ۱۳۴۰
۵۷ سال پیش در چنین روزی، برابر ۲۳ اسفند ۱۳۴۰ خورشیدی، سیدابوالقاسم کاشانی مجتهد شیعه و فعال سیاسی دهه‌های ۲۰ و ۳۰ خورشیدی در ۷۶ سالگی درگذشت.

فرجام

بنیان‌گذار امپراتوری کداک

برای ثبت قصه کمپانی کداک شاید هیچ‌کس بهتر از ادوارد گیبون نباشد که در قرن ۱۸ میلادی اثر سترگ «ظهور و سقوط امپراتوری روم» را نوشت. اما صد حیف که گیبون یک قرن پیش از ظهور کداک درگذشت و نتوانست پیدایش و انحطاط امپراتوری کداک را به رشته تحریر دربیاورد. اما شاید بهتر باشد داستان کداک را با جرج ایستمن بنیان‌گذار آن آغاز کنیم که ۸۷ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۴ مارس ۱۹۳۲ با شلیک گلوله به زندگی خود پایان داد. خودکشی ایستمن در دوران اوج کمپانی کداک و به دلیل ابتلای او به بیماری فلج ستون فقرات بود. او همانی بود که با اختراع «فیلم رول» دوربین عکاسی را به خانه همه مردم فرستاد. ۸۰ سال پس از مرگ ایستمن و در یکصدوبیستمین سالگرد تأسیس کداک، این کمپانی اعلام ورشکستگی کرد. کداک طی همه این سال‌ها از پیشرفت‌های دنیای دیجیتال خود را دور نگاه داشته بود و تنها زمانی به حقیقت پی برد که دوربین‌های دیجیتال همه بازار را به تسخیر خود درآورده و پایانِ توأمان فیلم عکاسی و کداک را اعلام کرده بودند.

دژاوو

مرزهای فرهنگی ایران و عراق؛ محو و نادیدنی

فرو ریختن بخش‌هایی از طاق کسری این روزها به سوژه شبکه‌های اجتماعی در دو کشور ایران و عراق تبدیل شده است. نخستین عکس‌العمل نسبت به آسیب وارده را یکی از نمایندگان مجلس عراق با انتشار فیلمی در شبکه‌های اجتماعی ابراز کرد. واکنش‌ها به فیلم منتشرشده تا بدانجا بود که وزیر فرهنگ و گردشگری عراق شخصا از این اثر تاریخی بازدید و دستور مرمت آن را صادر کرد. این میان همزمانی تقریبی اتفاق فوق با سفر تاریخی حسن روحانی به عراق را نیز شاید بتوان یکی دیگر از دلایل پررنگ‌شدن ماجرای آسیب‌دیدن ایوان مدائن به شمار آورد. بنایی که با وجود قرار گرفتن در نزدیکی بغداد هنوز و همچنان اثری ایرانی به‌شمار می‌رود.

استقلال از عثمانی و تولد عراق

عراق به دلیل وجود منطقه میان‌رودان (بین‌النهرین)، از جمله مهمترین خاستگاه‌های تمدنی بشر قلمداد می‌شود، هرچند در زمان رونق این تمدن منطقه فوق بخشی از امپراتوری ایران محسوب می‌شده است. اصولا عراق به‌عنوان یک کشور از فردای پایان جنگ جهانی اول و سقوط امپراتوری عثمانی شکل گرفت و تا پیش از آن، این پهنه یا همواره جزیی از ایران بوده یا بخشی از امپراتوری عثمانی به شمار می‌رفت. دوران سلطنت شاه اسماعیل صفوی را شاید بتوان آخرین دوره احاطه ایران بر عراق به شمار آورد، چه آن‌که در زمان حکمرانی شاه تهماسب ایران به‌طور رسمی سیطره دولت عثمانی بر عراق را پذیرفت و به سال‌ها جدل بین دو امپراتوری مسلمان و همسایه پایان داد. بعد از سقوط عثمانی‌ها در خاتمه جنگ نخست بین‌الملل و تکه‌تکه‌شدن متصرفات این امپراتوری، عراق تا مدتی زیر نظر بریتانیا اداره شده و نهایتا در سال ۱۹۳۲ میلادی به‌عنوان یک کشور مستقل از سوی جامعه بین‌الملل به رسمیت شناخته شد.

ایوان کسری- ۱۹۳۲

ایوان کسری در پس زمینه تانک آمریکایی- ۲۰۰۵

باد و باران، خطرناک‌تر از داعش

ایران و عراق جدای از مشترکات دینی و مذهبی، از دیرباز یا به عبارت بهتر از دوران باستان به یکدیگر مرتبط و متصل بوده‌اند. بهترین و متقن‌ترین دلیل برای اثبات این ادعا وجود جلوه‌هایی از تمدن پارس و بین‌النهرین در هر دو سوی مرزهای سیاسی فعلی است. این میان ایوان مدائن را شاید بتوان مشخص‌ترین جلوه‌گاه این اشتراک فرهنگی به شمار آورد. اقدام فوری دولت عراق برای ترمیم آسیب‌ها و جلوگیری از خسارات بیشتر خودنشان از اهمیت این بنای تاریخی برای عراقی‌ها دارد، کما این‌که امروز حرف همه این است بنایی که از حکومت صدام و جنگ ایران و عراق و فتنه داعش جان به سلامت برده، حیف است به خاطر گذر ایام و آسیب باد و باران فرو بریزد. اعلام آمادگی ایران برای مشارکت در مرمت این بنای تاریخی، چه مورد موافقت دولت عراق قرار بگیرد و چه -از منظر عزت‌نفس و عرق ملی عراقی‌ها برای اثبات توانایی مردم این کشور در حفظ و نگهداری از آثاری ملی- با آن مخالفت شود، پیام مهمی به آن سوی اروندرود و حتی دنیا می‌فرستد مبنی بر این که وقتی پای فرهنگ و پیشینه تمدنی در میان است، ایران و عراق مرزی بین خود قایل نیستند.

معما

از پلیس خُفیه تا ساواک

شاید بتوان گفت تشکیلات پلیسی و امنیتی مطابق با استانداردهای روز دنیا از اواخر سلطنت ناصرالدین شاه قاجار بود که در ایران استقرار یافت. البته تا پیش از آن نیز سازمان معروف به «پلیس خفیه» وظیفه حفاظت از جان شاه و سران کشوری را برعهده داشتند که اساس این تشکیلات را نیز امیرکبیر بنیان گذاشته بود. تا پیش از سلطنت ناصرالدین شاه فکر تشکیل یک نیروی نظامی امنیتی که علاوه بر رصد داخل، تهدیدات خارجی را نیز مدنظر قرار دهد به فکر هیچ حاکمی خطور نکرده بود و کارها بر مدار سیستم «کلانتر» و «داروغه» به انجام می‌رسید. در اواخر حکمرانی ناصرالدین شاه و همچنین در طول سلطنت جانشینان او که مصادف با باز شدن پای مستشاران خارجی به ایران بود، فکر راه‌اندازی یک تشکیلات انتظامی جدای از پلیس در فکر دولتمردان ایرانی رسوخ کرد. تفکری که در دوره پهلوی اول در چهره «پلیس سیاسی» متبلور شد و در دوره پهلوی دوم نهایتِ آن در قامت «ساواک» تجلی یافت.

اداره مخوف سوم

۶۲ سال پیش در چنین روزی، برابر ۲۳ اسفند ۱۳۳۵ خورشیدی، مجلس شورای ملی طرح تشکیل سازمان اطلاعات و امنیت کشور، اختصارا «ساواک» را به تصویب رساند. شرح وظیفه اصلی ساواک مقابله با نفوذ خارجی و جاسوسی دولت‌های بیگانه تعریف شده بود، اما این سازمان کم‌کم و در طول زمان، شناسایی و مقابله با مخالفان سلطنت و دودمان پهلوی را به‌عنوان هدف نخست سرلوحه کار خود قرار داد. تا قبل از تأسیس ساواک، مسئولیت برقراری امنیت کشور بر عهده اداره اطلاعات شهربانی قرار داشت که با تشکیل ساواک این مهم از شرح وظایف شهربانی برداشته شد. براساس مصوبه مجلس شورای ملی ساواک زیر نظر نخست‌وزیری قرار داشت، اما رئیس آن را شخص شاه تعیین می‌کرد. ساواک از ۱۱ اداره مختلف تشکیل شده بود، اما در طول زمان اداره سوم آن که وظیفه سرکوبی عناصر ضد سلطنت را برعهده داشت به اصلی‌ترین و پرکارترین اداره آن مبدل شد.

اعدام سه رئیس

بنیان‌گذار و نخستین رئیس ساواک تیمسار تیمور بختیار بود که ۱۴ سال پس از تأسیس این سازمان، در استان دیاله عراق و به دست یکی از ماموران سازمانی که خود آن را پی‌ریزی کرده بود ترور شد. تعقیب و حذف مخالفان نظام سلطنتی را باید مهمترین دل‌مشغولی ساواک در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ خورشیدی قلمداد کرد. براساس آمار منتشره طی این سال‌ها فقط نزدیک به ۴۰۰ مخالف مسلح طی درگیری مستقیم با ماموران این سازمان کشته شدند و نزدیک به ۱۰۰ زندانی سیاسی نیز در طی بازجویی جان خود را از دست دادند. با اوج‌گیری اعتراضات مردمی در سال ۵۷ و پس از خروج شاه از ایران، دولت شاپور بختیار با توجه به بدنامی غیرقابل تطهیر ساواک، این سازمان را منحل اعلام کرد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی ۳ رئیس این سازمان بعد از تیمسار بختیار یعنی حسن پاکروان، نعمت‌الله نصیری و ناصر مقدم به حکم دادگاه انقلاب اعدام شدند.

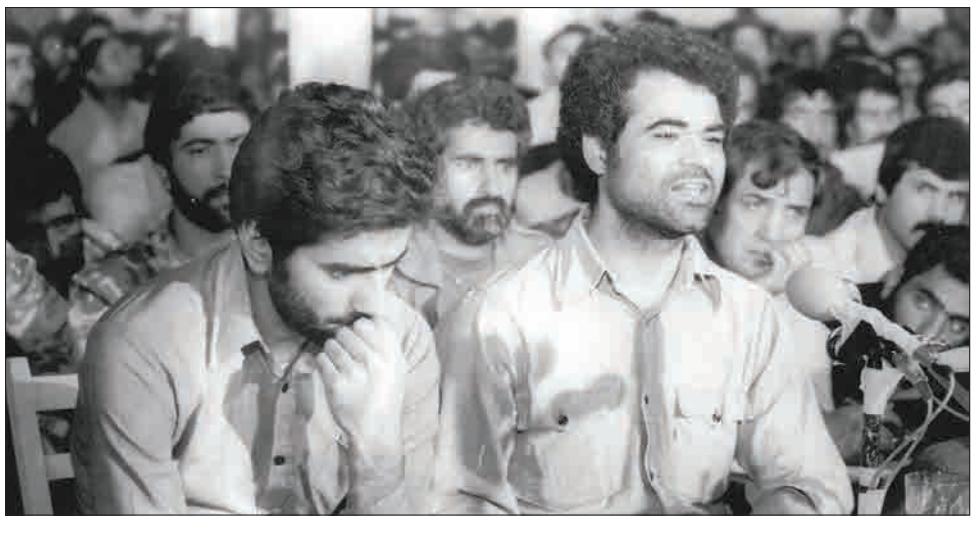

جدول شماره ۱۶۴۴

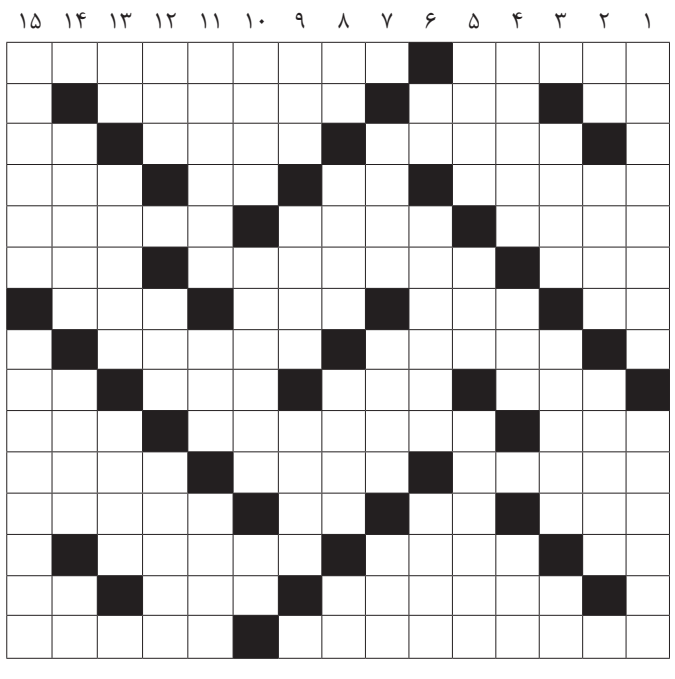

افقی

۱- آبکند- گناهی که در همین دنیا تقاص خواهد داشت
۲- رنج و محنت- الماس شب- واسطه
۳- ردیاب- روز قیامت- آرواره
۴- به تنهایی- صوت درد- مساوی- غلام و بنده
۵- تیم سردار آزمون- وسط- به نوبت کنایه از لزوم رعایت کردن نوبت است
۶- موی گردن اسب- فاتح قلعه‌الموت- لقب اروپایی
۷- پرحرفی- کارآگاه کارتونی- سگ بیمار- زندان مسعودسعدسلمان
۸- عامل بیماری ایدز- قوس قزح
۹- کاخ زمستانی- موسیقی سیاهان- مهاجم رئال‌مادرید- نتی در موسیقی
۱۰- جواب مثبت- ضربه پا در شکم در تکواندو- صومعه
۱۱- پرنده ترازونشین- ترسناک- نام قدیم ری
۱۲- دندانه کلید- عرب گوید بگو- قلق- سپاسگزار
۱۳- هر یک از دو سطح سکه- شهری در شرق عربستان- تارنوشت
۱۴- آشکار و واضح- سلطان جنگل- صفت عدد
۱۵- رمان مشهور هریت بیچر استو- معطوف‌شدن به یک موضوع

عمودی

۱- پرمخاطب‌ترین رسانه جمعی- آبونمان
۲- گندم- درخت سدر- مظهر عدالت
۳- بندپای سمی- از اسامی بانوان- مغرور
۴- ودیعه- دشواری در کار- نوعی سلاح سرد
۵- شراب- سنگ- گسستن و قطع شدن
۶- بخار دهان- سزاوار و درخور- ناکس
۷- رودی در آلمان- بی‌غل‌وغش- شهر جنوب‌شرقی عراق
۸- فرار حیوان- ویژه- از بین رفتن- یادداشت
۹- کشت به امید باران- گورکن- میوه سرشار از ویتامین C
۱۰- محوکننده- استان سردسیر- پنج آذری
۱۱- نام دیگر این سوره «شرح» است- از حروف انگلیسی- از مهمترین روزنامه‌های ترکیه
۱۲- آزار و اذیت- رودرنگی- پی‌درپی
۱۳- حرف خطاب- میوه تابستانی- یک‌ششم مال
۱۴- خودروی ایتالیایی- مرد سال فوتبال جهان در سال ۲۰۰۱ میلادی
۱۵- نام مادر حضرت موسی- محل تخلیه بار کشتی
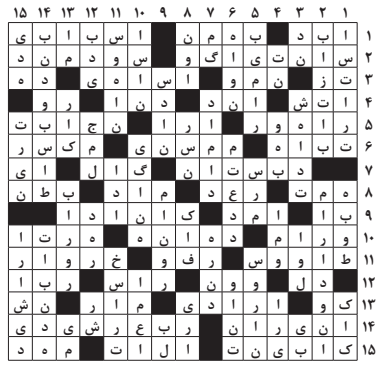
حل جدول شماره ۱۶۴۳